

Hallowed Hooks

פרשת פקודי תשפ"ד

PARASHAS PEKUDEI

²¹ These are the reckonings of the Tabernacle, the Tabernacle of Testimony, which were reckoned at Moses' bidding. The labor of the Levites was under the authority of Issamar, son of Aaron the Kohen. ²² Bezalel, son of Uri son of Hur, of the tribe of Judah, did everything that HASHEM commanded Moses. ²³ With him was Oholiab, son of Ahisamach, of the tribe of Dan, a carver, weaver, and embroiderer, with turquoise, purple, and scarlet wool, and with linen.

²⁴ All the gold that was used for the work — for all the holy work — the offered-up gold was twenty-nine talents and seven hundred thirty shekels, in the sacred shekel.

²⁵ The silver of the census of the community was a hundred talents, one thousand seven hundred seventy-five shekels, in the sacred shekel; ²⁶ a beka for every head, a half-shekel in the sacred shekel for everyone who passed through the census takers, from twenty years of age and up, for the six hundred three thousand, five hundred fifty. ²⁷ The hundred talents of silver were to cast the sockets of the Sanctuary and the sockets of the Partition;

a hundred sockets for a hundred talents, a talent per socket. ²⁸ And from the one thousand seven hundred seventy-five he made hooks for the pillars. covered their tops and banded them.

25-28. וְהָקָה — The silver. This passage lists only the silver that was accumulated through the head tax of a half-shekel, which was used to count the adult males (30:13). The bulk of it was used, as stated in verse 27, to cast the ninety-six sockets that supported the forty-eight planks of the Tabernacle walls and the four sockets that supported the four pillars that held the Partition-curtain in front of the Holy of Holies. The remaining silver was

used for the accessories needed for the pillars (v. 28). If so, however, where was the silver that was voluntarily contributed? According to *Ibn Ezra* (25:3), no other silver was to be contributed because there was no need for it.

3 R. Monk
28. וְאֵת הָאֶלֶף וְשִׁבְעֵי הַמֵּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשָׁבְעִים — And from the one thousand seven hundred seventy-five. Why was a special accounting given for the silver hooks for the pillars? Would not one total figure for all the silver used in the Tabernacle have sufficed?

FORGETTING THE HOOKS FOR THE COURTYARD

4
...[Moshe] gave them an accounting of everything, the gold, silver, copper... he forgot the 1,775 shekel that were made into the hooks for the pillars... [Moshe] was distressed and said, now the Jewish People will be able to say that I took them! ...Immediately Hashem opened his eyes and he saw that they were made into the hooks for the pillars.⁹

Each man between the ages of twenty and sixty was required to give one half-shekel for the Mishkan. This way, each Jewish family unit was counted. Since there were 600,000 men in this age group, there were 300,000 shekalim, which equal 100 kikar of silver. These 100 kikar were used for the 100 adonim, one kikar per adon, the sockets which supported the kerashim of the Mishkan.

But there were more than 600,000 Jews and there were more than 300,000 shekalim. There were 603,550 Jews and 301,775 shekalim. But Moshe Rabbeinu forgot: what was done with the silver of those extra 1,775 shekalim?

Everyone knew that Moshe Rabbeinu was completely above the allure of money. While the rest of the nation was gathering gold and silver upon

leaving Mitzrayim, Moshe Rabbeinu was busy finding the coffin of Yosef HaTzaddik. And not one Jew doubted the integrity of the man whose face shone with a heavenly light.

But there were some among the nation, the leitzanei hador, the wise guys of the generation, who were saying that Moshe Rabbeinu had made money from the extra silver of the Mishkan. It's easy as pie to make one little corny remark and strip a person of their stature. Of course, no one really believed that Moshe Rabbeinu took anything for himself, but for a joke, it passed.

Moshe Rabbeinu wanted his record to be completely clear. There should be no room for even the leitzanim, to be able to say anything negative about him. So, he carefully set to the task of enumerating exactly what came in and for what it was used.

5
But, oh! He couldn't remember what he did with those extra shekalim! The Torah is read in a specific tune, composed of twenty-eight mini-tunes referred to as "taamim" (also known as "trop"). Alshich notes that the trop on the word וְהָקָה, one thousand, is an azla geirash, a tone of exclamation. Moshe Rabbeinu suddenly remembered: "Oh! I know what was done with the extra 1,775 shekel!" The Midrash says that Hashem enlightened his eyes, reminding him that those extra shekalim had gone to create the hooks for the pillars of the courtyard.

The Megaleh Amukos¹⁰ adds a detail to this Midrash. He says that it was the neshamah of Rabi Akiva who came to tell Moshe Rabbeinu what was done with those shekalim.

What does it mean that the neshamah of Rabi Akiva reminded Moshe? And how is it possible that Moshe Rabbeinu forgot what was done with these shekalim? As explained in Parashas Ki Sisa, Moshe Rabbeinu became one with the Torah and could never forget anything in it.

6
A Study in Cynicism Although the "Jewish scoffers" quoted by our Midrash were surely not among the more respectable members of the nation, they must have had some basis, however tenuous, for their accusation against Moses. Outright slander was presumably beneath even the least of that noble generation. Besides, the Sages would have little reason to immortalize the empty words of malicious gossipmongers.

Be'er Yosef (beginning of Pekudei) explains that there was in fact a sudden change in Moses' financial status that could have given the people something to ponder.

It is well established that the Jews in the Wilderness were in possession of great wealth. When leaving Egypt, they each led out a minimum of ninety donkeys laden with Egypt's riches (Bechoros 5b). At the Reed Sea, the spoils taken from the Egyptian Army yielded them even more valuable treasures (see Rashi on 15:22 above, from Mechilta). Moses, however, passed up both of these opportunities to acquire wealth, because, as the Sages tell us, he was occupied with the remains of Joseph, which the Jewish people were bound by oath to bring to the Holy Land for reburial (see above, 20 §19; Sotah 13a).

God, however, would not allow Moses to lose out on account of a mitzvah. As we learned in an earlier Midrash (above, 46 §2; see also Nedarim 38a and Yerushalmi Shekalim 5:2), when God instructed Moses to carve the Second Tablets from a precious stone called saphirion, He told him to keep the "waste" material and thereby obtain the riches that he had previously forfeited. Evidently, Moses obtained wealthy before this occurred.

After carving out the Tablets, Moses hardly paid attention to his newly acquired fortune. The very next morning he re-ascended the mountain and remained there for forty days. When he came down to rejoin his people, he brought word of God's call for the building of a Tabernacle, and the work promptly began. It was only then, just as Moses was coming into control of a valuable public trust — the great collection of materials donated for the Tabernacle — that the people realized that Moses had become wealthy. This unexplained coincidence gave the people cause to wonder, and the cynics a basis

for suspecting Moses of embezzlement. Therefore, to clear himself of any suspicion, Moses gave a full accounting of the project's expenditures.

This unseemly incident teaches us a lesson regarding the sinister power of cynicism. The Talmud teaches that surreptitious theft is a particularly offensive sin, because even as the perpetrator covers up his actions and displays his fear of other human beings, he ignores the watchful eye of God and is indifferent to the prospect of Divine punishment for his crime. In effect, he proclaims for all to hear that God is not aware of what happens in the world below (Bava Kamma 79b).

If this is true of an ordinary person, an act of theft by Moses would be all the more egregious. Here was a man renowned for his saintliness, a prophet in constant contact with God, who was entrusted with a fund of materials earmarked for promoting the glory of God. For such a person to embezzle such goods and intimate that he could do so behind God's back, as it were, would be an incomparably flagrant desecration of God's Name. Is it conceivable that Moses would do such a thing? Yet, despite the implausibility of it all, the scoffers not only entertained the idea in their minds, but even expressed it in conversation with others.

The same phenomenon appears in Korah's rebellion against Moses and Aaron. Korah and his supporters complained to the two leaders, "Why do you exalt yourselves over the congregation of HASHEM?" (Numbers 16:3). This was the Moses and Aaron who negated their own importance by saying, "What are we?" (above, 16:7-8); the Moses of whom it is said, "And the man Moses was exceedingly humble, more than any person on the face of the earth" (Numbers 12:3). Such men could hardly be suspected of rank self-promotion. But Korah had anticipated this obstacle. He had campaigned among the people, attacking Moses and Aaron with cynical, mocking accounts of their actions and decisions (see Rashi on ibid. 16:19). In this manner, he created an atmosphere in which even the most absurd accusations would seem credible to his supporters.

Such is the corrosive power of cynicism. It spreads germs of malevolence to which no one is immune.

שיתוף אחרים במלאכה - חשבון מוזקדק

לא רק שהקפיד משה רבנו שיהיו עמו שותפים לא רק לעצם המלאכה, אלא אף לחשבון ההוצאות, והיה מחשב עם האחרים כדברי המדרש: "אשר פוקד על פי משה. (מפני מה לא נאמר 'אשר פקד משה?' אלא כך) שנו רבותינו: אין ממנין שררה (מנינו של גדולה) על הצבור (בעיני) ממון פחות משנים (כדי שלא יחש על ידי ישראל), והרי אתה מוצא שהיה משה גזבר לעצמו, וכאן אתה אומר, אין ממנין פחות משנים? אלא אף על פי שהיה משה גזבר לעצמו, (בכל זאת) הוא (היה) קורא לאחרים ומחשב על ידיהם שלא יחשדוהו משום 'זהייתם נקיים מה' ומישראל', שנאמר: "אלה פקדי המשכן", 'אשר פקד משה' - אין כתיב כאן, אלא 'אשר פוקד על פי משה' (כלומר: החשבון נעשה) על ידי משה ביד איתמר" (ואף על פי שהיה משה גזבר בעצמו, היה מחשב עם האחרים). (שמות רבה נא, א).

וכל כך למה?

* כדי ליצור זהירות בתוך זהירות בנקיון כפיים בממון למען ידעו לדורות כיצד לנהוג בעניינים חמורים אלו אם אפשר לשתף אחרים בחשבון כשביל שיהיה עוד מי שידע נאמנה כיצד השתמשו בכל הכסף והזהב ולהיכן הלך כל הסכום שנתרם אוי מן הראוי לעשות זאת.

ואת האלף ושבע המאות

כיון שהיה נקי כפיים זכה והעידה עליו בת קול. ולכן הכריזו עם ישראל כולן על נקיון כפיו. ואחר חשבון הוויים לעמודים לא היה צורך לחשב את ענין בגדי אהרן והכהנים כמו שכתב בעל הכלי יקר כאן:

ואם תאמר: עדיין קשה למה לא עשה חשבון מן הזהב אחר שגמר גם הבגדי כהונה? תשובה לדבר, לפי שאמר במדרש (שמות רבה נא ו) הביאו רבינו בחיי פרשת זו (פסוק כח) וזה לשונו: כשבא משה ליתן חשבון חסרו מן המשקל אלף ושבע מאות ושבעים וחמשה שקלים, ושכח ולא היה יודע מה עשה בהם, יצתה בת קול ואמרה ואת האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה וויים לעמודים (פסוק כח), לקיים מה שנאמר (במדבר יב, ו) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, עד כאן לשונו.

ונראה שבעל מדרש זה הרגיש בשני ההי"ן יתירים, שנאמר 'ואת האלף ושבע המאות', והוה ליה למימר 'ואלף ושבע מאות', כמו שאמר למעלה (פסוק כח) מאת ככר ולא 'המאת ככר' בה"א הידיעה, ולמה הזכיר ה"א הידיעה באלף ומאות שזכר כאן? אלא ודאי שמשש שכח ולא ידע מה נעשה מהם, והיו ישראל מרגנים אחריו לומר שלקחם לעצמו, ויצאה בת קול ואמרה, שאותו האלף הידוע אשר אמרתם ושבע המאות הידועים אשר אמרתם שמשש לקחם, לא כן הוא, אלא עשה אותם וויים לעמודים. ואם כן אחרי שראו ישראל שמן השמים מעידים עליו, על כן לא רצו עוד לקבל ממנו חשבון על הזהב, כי אמרו אילו היה מעכב דבר לעצמו מן הזהב לא

עמק הפרשה • מיני שהוא קנין שמיא נפיק היט

הרי לנו מדברי המדרש שדאג וחשש משה רבנו ע"ה מרינונם של אותם ליצינים בישראל אשר יחשדוהו בעסקי ממון שלא כהוגן, ויוציאו דיבתו רעה על כי כביכול נטל לכיסו מכספי הציבור ומעל בהקדש ח"ו.

והשאלה עולה מאליה, מה הצורך להתחשב באותם ליצינים אשר ודאי שקר ברו מליכם להטיל דופי במנהיגם של ישראל ברעיונות עוועים ממוחם הקודת?

כמו כן עולה התמיהה, מדוע מלכתחילה גלגלה ההשגחה שיעלם מזכרונו חשבון הוויים לעמודים, ומדוע דווקא חשבון הוויים נשכח ממנו, מה רצון התורה ללמדנו בזה?!

שיעור בנקיות - לרחוץ בנקיון כפיים

* אלא משה רבנו ע"ה לימד את כלל ישראל למשך דורי דורות שיעור בנקיות, שיעור בזהירות בעניני ממון.

על אף היותם של המרגנים 'ליצינים', ועל אף שידע שכל מה שעשה עשה כהוגן ויש לו להשיב לכל שואל, מכל מקום ישב ועשה עמהם חשבון, כדי להורות את הדרך לכל אדם עד כמה מחובתו להתנהג בעניני ממון בנקיון כפיים, טוהר המידות למדנו מכאן, לבל ידבק באדם שום רבב, ויסיר מעליו כל חשד, ואפילו מאנשים פחותי ערך - 'ליצינים'.

מפני מה נעלם ממשח חשבון הוויים לעמודים?

ונראה שבעקבות כך שיבבו מן השמים שיעלם מזכרונו חשבון הוויים לעמודים, כיון שבאה בזה ההשגחה העליונה להורות את החשיבות והנחיצות בדרכו של משה בענין חשבון הכסף והזהב אף על פי שודאי עשה הכל כדין ובהירות רבה מכל מקום אסור שיהיה לוות שפתיים ואפילו לא של ליצינים ופחותים.

* אמנם שכח, אך לבסוף נזכר! נזכר על ידי בת קול משמים, להורות שאל לאדם גלגול ולסמוך על עצמו וכח זכרונו, יידע כי הוא עלול לשכוח פרטים מסוימים, לכן צריך לעשות חשבון, כדי שיתעורר על כל פרט ופרט מהוצאת הרבים בזכרונו ועל ידי כך לא יהיו שום עוררין על דאגתו והשתמשותו בממון הרבים לצרכי הרבים, ואם בכל זאת שוכח אך הדבר מעיק עליו או אז מן השמים דואגים שייזכר אף שעל ידי כך יצטרך לבת קול.

זהירות מן הליצינים

על אף שהמדובר היה בליציני ישראל, עדיין היה למשה צורך להיזהר מהם ולהסיר מעליו לוות שפתים, כמובא בחז"ל: "אלה פקודי המשכן", ולמה עשה משה עמהם חשבון? הלא הקב"ה יתברך שמו מאמינו, שנאמר "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא", ולמה אמר להם משה: בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם? אלא ששמע משה ליציני ישראל מדברים מאחריו, שנאמר "והיה כבוא משה האהלה וגו' והביטו אחרי משה", מה היו אומרים ר' יוחנן אמר וכו', ר' חמא אמר היו אומרים: חמי קדל דבריה דעמרם (ראה כמה שמן צווארו ועפרו של בן עמרם). וחברו אמר לו: אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר. כששמע משה כן, אמר להם משה: חייכם, נגמר המשכן אתן לכם חשבון. אמר להם: בואו ונעשה חשבון. זה שאמר הכתוב "ואלה פקודי המשכן".

(מדרש רבה נא, ו).

הלצים - באים לדבר באלקים וכופרים בעיקר!!!

כיצד יש להתייחס באספקלריה של תורה לאותם הנקראים בפי חז"ל: "ליציני ישראל".

ביאר לנו בזה רבינו הרמב"ם זצ"ל:

"וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים, בתחילה מרביץ בדברי הבאי שנאמר 'וקול כסיל ברוב דברים'. אחר כך באין לספר בגנות הצדיקים. בענין שנאמר 'חאלמנה שפתי שקר, הדוברות על צדיק עתק'. ומתוך כך באים לדבר באלקים וכופרין בעיקר, שנאמר 'ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן, על ה' אלוקיהם' (מלכים ב, י, ט). והרי הוא אומר 'שתו בשמים פיהם, ולשונם תהלך בארץ' (חללים עג, ט), מי גרם להם לשית בשמים פיהם, לשונם שחלפה תחילה בארץ".

(רמב"ם הלכות טומאת צרעת, פט"ז ה"ו)

DOWN TO THE LAST PENNY

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן

These are the accountings of the Mishkan (38:21).

The first Rashi in Pekudei (38:21) explains why there is yet another parashah dealing with the Mishkan and its keilim. This parashah enumerates all the donations to the Mishkan and shows how they were used.

The Midrash (Shemos Rabbah 51:1) explains the passuk (Mishlei 28:20) "An honest man will increase blessings" as referring to Moshe. Moshe was able to account for every donation given toward the building of the Mishkan, down to the last penny. Due to his unwavering integrity, the money he was entrusted with benefited from Hashem's blessing, and it was exactly sufficient for the needs of the Mishkan.

It is interesting to note that Sefer Shemos ends with the monetary integrity of Moshe Rabbeinu and begins with the monetary integrity of his mother Yocheved. When Moshe was three months old and his mother could no longer hide him, she put him in a bassinet and placed it in the reeds on the banks of the river. The Torah tells us that the bassinet was made out of gomeh — cane. Since Yocheved was trying to protect her son, it would have made more sense to build the bassinet out of strong, sturdy cedar wood as opposed to cheap, soft cane. The Gemara (Sotah 12a) infers from this incident that righteous people show more care about their money than about their bodies.

Why do the righteous care so much about their monetary possessions? They are careful with their money because they earned every penny honestly (ibid.). They do not steal or cheat, and therefore

every dollar they receive is Heavenly ordained. If Hashem decided to entrust them with the money, then obviously it was given to them for a purpose. Since Yocheved was extremely careful with how she earned her money, she was also extremely careful with how she used it. Once she determined that a bassinet made out of cane would suffice, she did not want to spend Heaven-sent money on unnecessarily expensive material.

Many of us have lost this sensitivity toward money, to a certain extent. We might leave one of our possessions somewhere and not bother to retrieve it. If Yaakov Avinu expended the effort to retrieve

"Many of us have lost this sensitivity toward money, to a certain extent. We might leave one of our possessions somewhere and not bother to retrieve it."

some small bottles, should not we at least be careful with expensive items that we left behind? After all, if it was bought with the money that Hashem entrusted to us, we should do our best to protect it.

If a person is careless with his money, says Rav Wolbe, it might be an indication that it was not earned honestly, and he therefore does not appreciate that the money comes

from Hashem. The realization that our money was given to us to be used in our avodas Hashem might revolutionize the way we spend it. (Shiurei Chumash, Parashas Pekudei 38:21; Shiurei Chumash, Parashas Shemos 2:3)

היו מעידין עליו מן השמים אפילו על הכסף, שהרי סוף סוף לא יצא ידי חשבונו. ועוד שהכת קול אומר 'בכל ביתי נאמן הוא' גם הוזהב בכלל, על כן לא נתן חשבון מן הוזהב.

כיצד זכה לנס שלא נחסר מאומה

באופן טבעי כאשר מתיכים זהב או כסף נחסר איזה שיעור מסויים בהתכה עצמה, וכשמדובר בהתכות רבות הרי שנחסר הרבה, כיצד אם כן זכה משה שלא נחסר מאומה מהוזהב ובכסף אשר הותך למלאכות במשכן הרבות?

על נקודה זאת עומד הכלי יקר בהמשך דבריו:

"ויש אומרים, שגם מתחילה לא ביקשו מן משה חשבון, אלא משה מעצמו רצה לנקות עצמו, לכך נאמר אשר פקד על פי משה. ומה שנאמר עבודת הלויים ביד איתמר, יש אומרים שדרך הכסף והוזהב לחסר ממנו שמתוכו אוחו, על כן אמר כאן שכל מה שפקד על פי משה הוא הנמצא ביד איתמר במשקלו ממש, וזה היה מצד הנס, ועל שם זה קראו משכן העדות, כי זה עדות לישראל ששכינה בתוכם."

(כלי יקר שם)

מנין מופלא - לדורי דורות

ומענה נבין אל נכון מדוע כפלה התורה לומר "המשכן משכן העדות", ואף נבין את עומק דברי האור החיים הקדוש המוכבים בפתיחת הפרשה אשר ביאר לנו כי "אלה פקודי המשכן" "מורה על מנין העומד לעולם אשר הוא מנין מופלא אשר שכן שם אלהי עולם", כלשונו. כיון שמנין זה הוא מנין אשר נעשה בנקיין כפיים עצום ורב עם כל דקדוקי ההלכה והחסידות השייכים בו ועל כן ראוי הוא שתהיה השכינה ראויה לשכון בו לעולם.

ניקה עמנו דברים

אם טרחה התורה בפסוקים ארוכים להביא את סיכום משקלות הכסף והוזהב אשר נתרמו למשכן, וכל כך בכדי להורות על נקיות כפיו של משה רבנו בענייני ממון תוך סילוק כל החששות והלעזים אפילו מצד אותם שבאו על ידי ליצני ישראל, רואים ולמדים אנו על חשיבות הדבר שיהיה האדם מחושב ומסודר בענייני ממונות באופן

שלא יצא לזות שפתיים עליו או כלפיו, והדברים ארוכים ולצערנו אף נפוצים הגם שהם חמורים עד למאוד.

14a

גזל אינו רק בממון

אחד הדברים אשר אפשר לדרוש עליהם את מאמר חז"ל (בבבא קט"ו, ב) בדרשת הפסוק "כרום זולת לבני אדם" אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזל בהם, הוא הענין של גזל שינה או גזל שמחת חתן וכלה או גזל תור כאשר עוקף ותופס לחברו את התור, או את מקומו באוטובוס וכיוצא בזה.

146

שלא לתפוס מקומו בתור

אדם שעומד בתור אין לתפוס את מקומו בתור, אפילו להקדים ולתפוס מקום יותר נח באוטובוס, או את מקום הישיבה שבאוטובוס.

שמירת תור - אם שולח במיוחד אדם שישמור במקומו את התור, מועיל, אבל אם "שומר-התור" נמצא לצורך עצמו והלה לא המתין כלל, אינו יכול לשמור גם לחברו (מתוך הספר "זהוהו כממון חכמים, עמ' קנח). וראה שם עוד בענין הקדמת אנשים שעמדו בתור והמוכר רוצה להקדים את חברו, אם יש הבדל בין אם הוא בעליו הפרטי של אותו עסק או אפילו אם הוא רק פקיד שממונה מגבוה. (ממון כשרי).

ותלמודו בידו עם פרשת פקודי / יוחינת נקיים מז' ומש"א" תנ"ט

אך מתוך מדרשים אחרים, אשר אפשר חולקים על מדרש זה, משמע כי לא היה כל ריגון על משה רבנו וכי מיוזמתו שלו החליט למסור את ד"ח ההוצאות. הנהגה זו של משה רבנו נפסקת להלכה בשו"ע: "אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה ולא בהקדש עם הגוברים שנאמר: ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים. ומ"מ, כדי שיהיו נקיים מה' ומישראל טוב להם ליתן חשבון" (וי"ד סימן רנ"ז סעיף ב').

הבי"ח, בפירושו לדברי הטור, כותב על חיוב זה: "זה לא נמצא בפוסקים, אנלי למדו ממשנה רבנו ע"ה שנתן חשבון בנדבת המשכן, כי מי כמוהו נאמן ביתו ונתן חשבון כדי שיהא נקי מהשם ומישראל". גם הגר"א, בביאורו לשו"ע, מציין את דברי המדרש, המשבח את משה רבנו על שמסר חשבון מפורט לעם ישראל, למרות שלא היה מחוייב בכך.

ואמנם, בעל "אור החיים" הקדוש מצא לכך רמז בלשון הפסוק: "אשר פוקד על פי משה". הספירה ומסירת הדין נעשו לפי הוראתו המפורשת של משה רבנו, בלא שגדרש לכך ובלא שנתבקש לכך ע"י מאן דהוא.

הדעת. כמו"כ המשפט שנאמר לאברהם אבינו: "היית לאב המון גויים" (בראשית י"ד) הוא נבואת הבטחה ולא צו.

ועם זאת, את המשפט "והייתם נקיים מה' ומישראל" ראו חז"ל כצו מחייב ולא כהבטחה העתיד. מכאן למדו חכמים, כי חיוב על האדם לדאוג לכך שמעשיו לא יחשידו אותו בהנהגה שאינה הולמת, גם אם כלפי שמים גלוי וידוע כי מעשיו ישרים והגונים. שכן, יש ואדם נקי מה', הבודן כליות ולב ויודע כי הוא צדיק גמור, אך אין הוא נקי כלפי הבריות, העשויות לעורר תמיהות חשדות לפשר הנהגה זו או אחרת. לכאורה לא היה לו לחשוש מכך, שהרי מה לו מה חושבות הבריות וכיצד מתקבלת הנהגתו בעיני הציבור. ואולם, מפסוק זה למדנו על חובת תרומית חיובית, שהיהודי לא רק יהיה צדיק אלא שגם יוכר כצדיק.

הרבה הלכות נלמדו מכך. אמרו חכמים כי גבאי צדקה שלהם מעות נחושת המחלידים, והם רוצים לפרוט אותן למטבעות כסף, הרי עליהם לפרוט את המעות דוקא לאחריים ולא לעצמם, וזאת משום "והייתם נקיים מה' ומישראל". כמו כן, גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק את מנות האוכל שהצטברו תחת ידם, והם רוצים למכור את האוכל ולהמיר אותו בכסף, כדי לשמור אותו להזדמנות צדקה אחרת, עליהם למכור לאחריים ולא לעצמם מטעם זה, "והייתם נקיים מה' ומישראל". (פסחים י"ג.)

וענין הנקיות מקיף תחומים רבים. ולאו דוקא חשד מעילה בכסף. אמנם לא תמיד מוזכר פסוק זה, אך דברים רבים נאסרו ע"י חז"ל משום חשד. אמרו חכמים כי לא יכנס אדם לחורבה מפני החשד (ברכות ג'), כי מי שיש לביתו שני פתחים, עליו להדליק נר חנוכה בשני הפתחים מפני החשד, שמה יעבור אחד מבני המקום, אשר יסיק כי אם לא הדליק נר בפתח האחד, מסתבר שלא הדליק גם בפתח השני (שבת כ"ג.) וכן עוד איסורים רבים.

ענין זה של חשד אומר דרשוני. אם אני "בסדר" לפני המקום, מה צריך להיות אכפת לי כיצד אני נראה בעיני ראובן או שמעון? אם אמנם צדיק אני, מה ענין בתדמית חיובית?

נראה לומר, כי שורשו של חיוב זה נובע מחובת הוהירות מפני חילול ה', כאשר אדם נראה כרשע הרי הוא גורם לחילול ה' בה

במידה שהיה רשע באמת. ומכאן שחובתו של האדם שלא להביא את עצמו לידי חשד גדולה יותר ויותר ככל שהוא חכם ומפורסם. שהרי חובתו של זה לגרום כי יהיה שם שמים מתאהב על ידו, שיהיה קורא ושונה בנחת, שיהיה משאו ומתנו עם הבריות באמונה וכל אורחותיו צדק ויושר.

מטרת היהודי בעולמו לפרסם ולקדש את שם שמים ולהכריז בעצם הווייתו את מלכותו של הקב"ה, בחינת "ישראל אשר בך אתפאר". נמצא, איפוא, כי מי שפוגם בטהרת אישיותו, הרי הוא פוגם בקידוש ה' ובמידה זו של "ישראל אשר בך אתפאר".

כי היהודי אינו ברשות עצמו. הרי הוא חייל בלגיון מלכו של עולם, וכאשר הוא נחשד בכיעור כל שהוא, הרי שכביכול חייל שבצבא ה' נחשד בכך, והוא הוא שאחראי להתמעטות כבוד ה'.

תרה	תורת	פקודי	חסד
-----	------	-------	-----

על חטא העגל אף אחד לא ביקש דין וחשבון

ועל עצם הטענה, אומר רבינו מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, שיש להבחין ולשקול אותה במאזנים:

כשבני ישראל חטאו בעגל - גם אז אספו מצבורי זהב, שנאמר: "ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב". שישים ריבוא בני אדם, כל אחד מהם הביא נזמים

וטבעות, כולם מזהב. ומה יצא מכל הזהב העצום הזה? עגל קטן. אפילו לא שור.

ואף אחד לא שאל... איפה הזהב....

ואילו כשמשח רבינו ביקש, אספו יומיים בלבד, בי"ב וי"ג בתשרי - ובי"ד תשרי יצא כבר כרוז - מספיק! יש די והותר. ועשו מחזהב כל כך הרבה כלים - שולחן מזהב, מנורה בגובה של אדם - כולה זהב טהור! ובמסכת מנחות (דף כ"ט.) מבואר, שכדי להוציא זהב טהור לקחו אלף ככרות זהב, והכניסו אותם לכור האש אלף פעמים, ומתוכם יצא כור אחד של זהב טהור!

והנה לבסוף, כשראו כל העם כמה רבים הם הכלים שנעשו מזהב, עוד רצו דין וחשבון, כאילו מישהו גנב מהם, ולא די בזאת, אלא שחשדו באדון הנביאים, במשה רבינו...

מבהללים הדברים עד כמה יכולים הרשעים להפוך את היוצרות! אבל זאת צריך לדעת כל אדם שיוצר יצירה של דבר שבקדושה: חוק הוא! תמיד ימצא היצר הרע שיטען: גנבתם!

אבל סוף האמת להתגלות, וכדברי האלשיך הקדוש והאור החיים הקדוש שנעשה נס גמור, ובדיק אותה הכמות שתורמו, בה השתמשו, ולא היה שום בלאי, ולא נפסד מאומה, לא בחיתוך, לא בהתכה ולא בגזירה. ממש נס ופלא, והכל כדי שכולם יראו את צדקת "האדם השלם שעושה רצון קונו".

ולכן חמור כל כך עונשם של מדברי לשון הרע, כמו שמבואר במסכת סנהדרין (דף ק"ג.), שהם מארבע הכיתות שאינן מקבלות פני שכינה. וביאר הרמב"ם (ציעת ט"ו, י" - שדרך הליצנים שבתחילה מדברים דברים בטלים, ואחר כך ידברו בגנות הצדיקים, ומתוך זה כופרים בה' רח"ל.

וזהו הלקח הנורא שנלמד מפרשה זו:

אפילו על משה רבינו, אדון הנביאים, האדם השלם - הגואל, ונותן התורה, האדם היחיד שהקב"ה העיד עליו "בכל ביתי נאמן הוא" - גם עליו יכולים לבוא רשעים ארורים, ולהאשים אותו בעבירות חמורות שיש בצידן עונש מוות - עבירות של חילול ה'!

אם כן, כמה נורא חטא המדבר לשון הרע!

21
מודע לבניה ר' אהרן

בבניית יסודות המשכן לא היה חלק לאלו שהם בבחינת מותר

כיום נראה דיש בזה יותר, דהנה גם בהיות המשכן על מקונו, הרי בודאי היה ענינו שכל ישראל יהיו דבוקים ומתחברים אליו ית"ש על ידי המשכן, ואם כן גם נראה פשוט שהיו מי ומי מבני ישראל, שלא היו ראויים לזה מפאת עצמותם, והיו לכאורה מסולקים מהתקשרות אל אותה שכינה שירדה למשכן בתוך ישראל.

ואפשר שהגדרת אותם בני אדם, הוגדרה בתורה כמותר אשר הם מחוץ לחשבון השישים ריבוא, דפעמים רבות מצינו בחז"ל את חשיבות ענין גדר מספר זה דשישים ריבוא, ואותם העורפים על מספר זה ענינו להגדיר שישים אנשים שהם מחוץ לאותה מסגרת של שישים ריבוא בני ישראל, ועל כן יסודות המשכן - האדנים, יוצקו על ידי כל השישים ריבוא בני ישראל, ועל ידי מאת הככר שבא מהם. ובאמת אותו הנותר מעל השקלים שכנגד השישים ריבוא נעשו לצורך אחר ולא לצורך היסודות - האדנים.

EJECTED SILVER; EJECTED JEWS

When the call to donate precious materials for the Mishkan was announced, Jews rushed to donate gold, silver and copper. Of the gold donated, some was used for the *Aron* which was in the *Kodesh HaKodashim*;

some for the *Shulchan*, *Menorah* and Golden *Mizbe'ach* which were in the *Kodesh* and some for the *kerashim*. Who merited that the gold they donated was fashioned into the *Aron* itself, and whose gold became a utensil of the *Menorah*?

The answer lies in the integrity and intentions of the giver. Those people who never for a moment forgot about Hashem, who were tied up to Hashem in a constant, intense bond of *deveikus*, who gave of their gold with the loftiest, purest intentions, merited that their gifts became part of the *Aron*.

The same was with all of the donations. All Jews gave with generosity of heart, but some hearts were purer than others. According to the spiritual level of the giver, so was their donation applied.

While silver was present in the largest amounts in the Mishkan, it was applied in only two places — the 300,000 *shekalim* donated by the 600,000 Jews went to the sockets under the *kerashim*, and the extra 1,775 *shekalim* went to the hooks, tops and bands of the pillars supporting the curtains enclosing the courtyard.

Whose *shekalim* went for the *adonim*, which were part of the Mishkan itself, and whose went for the pillars surrounding the courtyard? And whose silver went for the hooks of the pillars, part of which protruded from the actual courtyard?

Having one's silver protrude from the curtains of the courtyard was not insignificant. There were three encampments in the Wilderness: The *Machaneh Yisrael* was inside the *Ananei HaKavod*, the *Machaneh Leviah* was where the Levi'im encamped, and the *Machaneh Shechinah* began on the inside of the curtains surrounding the courtyard of the *Mishkan*.¹¹

All the donations to the Mishkan — those that were given voluntarily, and the half-*shekalim* which were obligatory, went to that which was inside *Machaneh Shechinah*, inside the curtains. The exception was the tips of the hooks upon which the curtains were hung. Outside of the curtains, those were not part of *Machaneh Shechinah*.

Whose half-*shekalim* were ejected from *Machaneh Shechinah*? Those of Jews who were ejected from the *Machaneh Yisrael*.

Traveling alongside the camp, but not quite inside of it, were a group of Jews from *Shevet Dan*. These Jews were ejected from the holiness of the camp because they didn't deserve to be inside. They weren't on the level of the other Jews; they weren't worthy of being surrounded by the *Shechinah* because they were carrying an idol among themselves.

They didn't become part of the 100 *adonim*, which spells the name of Hashem — *alef, daled and nun and yud* — and which corresponds to the 100 *brachos* that we say each day so that we should constantly remember Hashem. They didn't want to accept *ol malchus Shamayim* and serve as the basis upon which the Mishkan could stand, so they were ejected.

FORGOTTEN SILVER; FORGOTTEN JEWS

Moshe Rabbeinu, the ultimate *איש האלקים*, man of G-d, lead the task of building a *בית ליהוה*, house for Hashem. Moshe Rabbeinu's heart and mind were inside of the *הצר קדש*, the holy courtyard of *Machaneh Shechinah*; he never forgot Hashem or His Torah for even a moment.

But these people outside the *Machaneh Yisrael* were *שכחי אלקים*, forgetters of Hashem. As a *middah k'neged middah*, Hashem, as it were, forgot these people: you forget Me, I'll forget you. Thus, Moshe Rabbeinu simply could not remember what he did with their silver. He forgot the hooks protruding outside of the *Machaneh Shechinah* because they correspond to the forgetting/forgotten Jews outside of the *Machaneh Yisrael*.

הקב"ה גילה למשה שכל ישראל כלולים במשכן
אף אלו שהם בגדר נותרים ושכחים

22

וזהו סוד ענין שכחת משה את אותו סכום של אסף ושבע המאות וכו', והוא דגדגם כביכול מנותר מענין יסודות המשכן ועניניו, וזהו גדר השכחה שיש בהם, אמנם גם הם לא ידח מהם נדה, ולא אבד סברם ובטל סכומם, וגם להם יש חיבור למשכן על ידי התחברותם כענין ויום לעמודי המשכן.

וזהו ענין "האיר הקדוש ברוך הוא עיניו", שגילה הקדוש ברוך הוא למשה דגם אלו הנדחים, אמנם אבחים אבחים הם, אבל גם להם יש שייכות וחיבור למשכן.

וזהו שסיימו במדרש שם (אות ו), "אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן", והיינו דכל זמן שהיה חשש שישנם אי אלו מישראל אשר מסולקים מהתקשרותם אל המשכן - אל השכינה בתחונתם, לא היו ישראל מפויסים, אבל אחר שהאיר הקדוש ברוך

הוא עיני משה רבינו, [ובוהוה הקדוש ריש פקודי (רכא, א) נאמר שיצאה בת קול וגילתה זאת עיני שם] שכולם בלא יוצא מן הכלל כלולים במשכן באיזה אופן שהוא, נחה דעתם של ישראל ונתפייסו.

25

Moshe Rabbeinu was one with the Torah. He never forgot any of the 600,000 letters that he wrote down and gave over to the Jewish People. However, there are more than 600,000 letters in the Torah; there are the 3,500 letters that make up the last eight *pesukim*.¹² These *pesukim* speak of Moshe Rabbeinu's death. While there are various opinions if and how Moshe Rabbeinu actually wrote of his own death in the past tense when he was still alive, all agree that he did not write them in full

consciousness. Thus, these *pesukim*, while part of the Torah and attached to it, aren't as fully in the *Machaneh Shechinah* of the Torah as are the other letters.

Each letter in the Torah corresponds to one of the 603,550 core Jewish souls which were counted in the wilderness. (See *Parashas Bamidbar* for an in-depth discussion of how the letters in the Torah correspond to Jewish souls.) Moshe Rabbeinu remembered those which corresponded to each Jew, except for those 3,550 Jews who were *שכחי אלקים*, ejected from the *Ananei HaKavod*.

Thus, when he reminded himself of them, there is an *אזלא גרש* on the word *האָלף* of the 1,775 shekel that went to the hooks for the outside pillars. These Jews are *גרש*, expelled from the courtyard of Hashem; that is why Moshe Rabbeinu forgot them.

26

RABI AKIVA REMEMBERS THE FORGOTTEN JEW

There are forgotten Jews who are ejected, cut away, disconnected from their people, under the influence and domination of the Satan. Who connects these Jews back to Torah, back to *Klal Yisrael*, back to the *Machaneh Shechinah*? Rabi Akiva.

The *Gemara*¹³ describes an experience that Moshe Rabbeinu had while he was in heaven:

He found *HaKadosh Baruch Hu* sitting and attaching crowns to the letters [of the already completed *sefer Torah*]. [Moshe Rabbeinu] said before Hashem, "Who is holding you back [from giving the Torah as it is]?"

[Hashem] said to him, "There is one man who is destined to exist at the end of many generations and Akiva ben Yosef is his name [and it is he] who will expound upon each and every point heaps and heaps of *halachos*."

[Moshe Rabbeinu] said, "Master of the Universe, show him to me!"

[Hashem] said to him, "Turn around and see what is behind you."

[Moshe turned around and found himself in Rabi Akiva's class.] He

went and sat at the end of eight rows of students, but he did not understand what they were saying. His strength ebbed. However, once they reached a certain matter, [Rabi Akiva's] students asked him, "Teacher from where do you know this?"

He replied, "It is a *halachah* from Moshe at Sinai." [Upon hearing this] Moshe's mind was relieved.

There are certain letters upon which the scribe attaches thin lines which appear as crowns. These crowns are not essential to the Torah. If they are missing or damaged, the Torah scroll is still kosher, but they contain secrets in them that are loftier than even the essence of the Torah.

The letters which are crowned are שֵׁטָן שֵׁטָן. שֵׁטָן spells עֵץ, the strength of the Satan. There are souls that are snatched by the devil, ripped away from the collective of the Jewish People, and we don't really feel their absence.

But there is someone who grasps their greatness, who knows how to attach them back to the letters; who understands that, while they are disadvantaged because they are not an inside part of the letters, these souls are not lower than the entirety of the Jewish People. To the contrary, they are higher than the letters; they are its crowns.

Rabi Akiva, a descendant of converts, who himself is a soul that is attached to the collective body of the Jewish People, knows the secret in these souls. He understands that the nuances of kedushah that these crowns express are deeper than the letters themselves.

Moshe Rabbeinu forgot what he did with the surplus that was not needed for the adonim, and Rabi Akiva reminded him. They are the וָוִים, the vavim, the hooks for the outside pillars! They may not be part of the Mishkan itself, but they are hooked onto it, they are attached. Like the letter vav connects two items together, as it means "and" when placed at the beginning of a word, these ejected Jews are connected to the encampment of Jewish souls!

Rabi Akiva gives meaning and value to the crowns; he connects them to the kedushah of Klal Yisrael. He connects them to the Toras Moshe - MiSinai; he takes them out of the domain of the Satan and explains their meaning.

31

ונמשיך לומר שהתורה מסיימת בתיבת ישראל שהיא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה. וענין זה מורה על יחידיות של כל אחד מישראל

במה יש לו אות מיוחדת בתורה שבלעדה היא פסולה. אבל נכללת גם בתיבה זו ענין של נפילה נוראה דאיתא בחז"ל שתיבות לעיני כל ישראל קאי על שבירת הלוחות משום חטא העגל. ובכל זאת אנו רואים שאפילו אחר שבירת לוחות הברית עדיין ישראל נקראים ישראל, אותיות המורות על שיר אל. וכתבו הספרים לעיני כל ישראל ר"ת כלי כלומר שאפילו אחר השפלות עדיין הם נשארו כלים לקיים תכליתם של שיהיה. בוא וראה דברי המדרש (במד"ר כ"ט) אפילו באותה שעה לא זו מחיבתן שלוח להם עניי כבוד. ועל זה אמר בלעם לא אקוב כי לא קבה קל-ע"כ. כלומר אפילו אחר חטא נוראה כזו עדיין נשארו בחיבה אצל השי"ת שלא פסקו מהם הבאר המן והעננים.

מעתה מובן הסמיכות של סוף התורה לעיני כל ישראל לתחילתה בראשית. שבאה להורות שלמרות הירידה הנוראה של שבירת הלוחות, בכל זאת אסור ליהודי להתיימש ולחשוב שאין מציאותו ותפקידו חשוב לפני הקב"ה. שמחשבה זאת פסולה כי באמת ה' עדיין תאב לשירתו המיוחדת.

32

השוכן אתם בתוך טומאתם

תנה התורה אומרת (ויקרא טז טז) השוכן אתם בתוך טומאתם דמשמע שאפילו אם יהודי שוכן במצב של "טמא" שהוא בגמטריא נ המורה על שעך נון של טומאה, עדיין יש בו כח האלקי שדוחפו להוציא יחידותו אל הפועל. ויש לומר שסגולה זו מרומזת בפסוק (יחזקאל לו ה) בשמחת כל לבב בשאט נפש. שלשון שאט פירושו בזיון כמו שתרגם אונקלוס עה"כ ויבז עשו את הבכורה. שבשעה שיהודי עובר עבירה תנה הוא מבזה נפשו.

אבל צריך הוא להכיר שלמרות מצבו השפל צריך לעודד את לבו בהכרתו כי ה' שוכן אתו אפילו בתוך טומאתו ואפילו מתוך מצב של בזיון נפש. שענין זה מרומז בתיבת בשאט ר"ת שוכן אתם בתוך טומאתם. בשאט גם בגמטריא ש"ב שכנגד י"ב צירופי היות. והביאור הוא שבנקודת

הוראת מזבח הזהב וחלבנה שלעולם אין יהודי אובד השיבות

יסוד זה נלמד ממזבח הזהב והקטרת שנקרבה עליו. שבתוך בשמי הקטרת יש בושם אחד ששמו חלבנה שריחה רע. ודרשו חז"ל (כריתות ו:): שכונות התורה לכלול גם החלבנה בתוך בשמי הקטרת היא כדי להורות שצריכים לצרף לתפילתינו גם פושעי ישראל. הנה מבואר שחלבנה מסמלת פושע, ומזה שהתורה כללה בתוך הקטרת הנה בזה הורה לנו שעדיין פושע זה מחובר וקטור עם השי"ת.

וגוף מזבח הזהב ג"כ מורה שאסור לפושע להתיימש והוא מטעם שכלל ישראל עדיין צריכים לחלק עבודתו. דאמר רב (זבחים נט:): מזבח שנעקר מקטירין קטרת במקומו. ובספר משך חכמה (תצוה) הוסיף לבאר שלכן כתיב מזבח הזהב בפרשת תצוה לבדו אחר שהשלים כל הדינים מן הכלים והבנינים המוכרחים להשראת הכבוד במשכן הקדוש, ולא כשאר הכלים שנכתבו בפרשת תרומה. כי בלא מזבח נחשת אין מקריבין עולת תמיד, בלא בגדים אין כהן רשאי לעבוד, בלא מנורה אינו רשאי להדליק נרות, ובלא שולחן

אין מניחין לחם הפנים. אבל בלי מזבח עדיין יכולים להקטיר קטרת ע"כ. וגם מהבשם מור רואים שבקטרת יש ענין מיוחד שלא נמצא בשאר העבודות והכלים. הלא מור יוצא מליחות חיה טמאה ובכל זאת נעשית ראש הבשמים. היצוא לנו מכל זה היא ההוראה הנפלאה שאפילו מי שמרגיש שחסר לו אפילו כלי כל דהו לעבודת השי"ת מפני שירד בשפלות עד הקרקע ממש או שבא ממקור לא טהור, בכל זאת לא יתיימש בשום אופן ח"ו. כי אפילו אדם כזה הדומה לחלבנה יש לו עלייה במקומו גם מעל הקרקע. ועל זה מורה שם חלבנה שר"ת חייב לומר בשבילי נברא העולם. שאפילו אם אתה מביט על עצמך כחלבנה, וחטא כל כך עד שנפלת ליאוש ועצבות, תדע נאמנה שעדיין ה' רוצה ומצפה לעבודתך. שאפילו ברגע זה ממש, במצב שאתה מרגיש ריח החלבנה מראשך עד כף רגליך, חייב לומר בשבילי נברא העולם!

29

עמלק מתנגד לחלבנה

הנה עמלק מתנגד לקטרת בכלל ולחלבנה בפרט. שאמרו חז"ל (מגילה יג) שלא היה אדם שהיה יודע לדבר לשח"ר יותר מהמן. ואיתא (ערכין טו) קטורת מכפרת על עון לשח"ר. לכן עמלק מתנגד לקטרת המבטל כחו של לשח"ר. ובפרט מתנגד לחלק החלבנה שבה כמו שכתב המגלה עמוקות המן בגמטריא חלבנה. יוצא שכל רצונו של עמלק הוא לבטל מכל יהודי ההרגשה הפרטית שחייב לומר בשבילי נברא העולם. ולפי זה מבואר מה שאמרו חז"ל עה"כ וישב ממנו שבי (במדבר כא א) ופירש רש"י אינה אלא שפחה אחת. וכתב בספר טעם ודעת רואים אנו מזה גודל החיוב להציל אפילו נפש אחת מישראל ואף אם אינה אלא שפחה אחת אם אך נמצאת היא בסכנת טמיעה. ויצאו כל ישראל למלחמה להצילה מרדת שחת. והענין בזה משום שכל העולמות קשורים ויונקים השפעתם מעבודתו של כל יחיד מישראל בעולם הזה, ואין לנו יכולת להעריך חשיבותו ויקרו של נפש אחת מישראל ע"כ. הנה פירש רש"י שהכנעני מלך ערד הוא עמלק. והלא דבר הוא שהמקור בתורה שחייב לומר בשבילי נברא העולם המעידה על יקרות הנוראה של נפש אחת מישראל אפילו נפש נמוכה כשפחה, נמצא במלחמת עמלק!

אלא הן הן הדברים כי מחשבה זו של בשבילי נברא העולם משתדל עמלק לבטלה מכל יהודי.

אחר הנפילה צריך יהודי עדיין לשייר

בזה נפרש סמיכות סוף התורה עם תחילתה. שתכלית הבריאה בכלל היא לשייר לפני השי"ת כמו שאיתא באותיות דר"ע (אות אלה) אלף ר"ת אפתח לשון פה אמר הקב"ה אפתח לשון של כל בשר ודם כדי שיהיו מקלסין לפני בכל יום וממליכין אותי בד' רוחות העולם. שאלמלא שירה וזמרה שהם אומרים לפני בכל יום לא בראתי את עולמי ע"כ. וישראל בפרט מיוחדים לזה כמ"ש (ישעיה מג כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. ולא עוד אלא ששם ישראל מורה על כך שיר-אל. ועל תכלית הזאת מרמזת תיבת בראשית כדאיתא בתיקוני זוהר שפירש שהיא אותיות תאב שיר.

3. The personalistic unity and reality of a community, such as *Knesset Israel*, is due to the philosophy of existential comple-

mentarity of the individuals belonging to the *Knesset Israel*.⁴ The individuals belonging to the community complement one another existentially. Each individual possesses something unique, rare, which is unknown to others; each individual has a unique message to communicate, a special color to add to the communal spectrum. Hence, when lonely man joins the community, he adds a new dimension to the community awareness. He contributes something which no one else could have contributed. He enriches the community existentially; he is irreplaceable. Judaism has always looked upon the individual as if he were a little world (microcosm);⁵ with the death of the individual, this little world comes to an end. A vacuum which other individuals cannot fill is left. The saying:

כל המקיים נפש אחת, כאלו קיים עולם מלא

Whoever saves one life, it is as if had saved the entire world.⁶

should be understood in this way. The sensitive Halachic rules pertaining to mourning (אבלות) are rooted in the Halacha's perception of the tragic singleness of man, in the awareness that man as a natural being exists once in an eternity. Because of that singleness, individuals get together, complement each other, and attain ontological wholeness.

35

The Call of the Torah R. Munk

This Midrash, explains Chasam Sofer, is referring to the fact that although the core of the nation of Israel comprised 600,000 righteous men, there were many worthy Israelites outside of this core, including women, children, and converts. Moses was concerned about how he would inspire holiness in those

who did not belong to this nucleus. Hashem then drew his attention to the deeper meaning of the hooks of the pillars, to show him that those who are not part of the core are to be hooked firmly onto the pillars, i.e., to the righteous, who form its inner core.

וְנִים — Hooks. The letter *vav* appears twice in the word *וְנִים*, hooks, and is shaped like a hook; similarly, the letter *vav* often serves as a coordinating conjunction, in which case it surely suggests the attachment of two different elements.

37

EJECTED GENERATION; EJECTED MONTH

In the *Dor HaMidbar*, there was a group outside of the encampment; there were people who trailed behind. In every generation, there are people who just don't quite make it inside of the walls of *kedushah*. And there is an entire generation that is expelled from the encampment of holiness, a generation in which the overwhelming majority of Jews are disconnected, ejected from the *Machaneh Yisrael*.

We, the last generation of history, are reincarnations of those Jews expelled from the *Ananei HaKavod*. Even those who are fortunate to be Torah-observant need to grab on with all of their might not to fall away from holiness. In stark contrast to the first generation that left *Mitzrayim* and saw Hashem at Har Sinai, our hearts are dull and unfeeling. We don't experience the nearness and presence of Hashem, the bliss and beauty of being surrounded by the *Shechinah*. And we are subjected to the greatest *nisyonos*. In any single day, a Jew today faces more temptation than our predecessors did in a lifetime.

As in the hierarchy of the generations, so it is in the hierarchy of the year. The year begins in the bright, white light of revelation that is *Nissan*, when Hashem reveals Himself. His presence is clearly experienced; it is obvious that He is behind all happenings. As the months continue, the light dims, until we find ourselves in the last month of the year, *Adar*.

Adar is similar to the word *aderes*, which means a cloak, because Hashem is completely cloaked in this month; we cannot see him. Even in the miracle of the month of *Adar*, we need magnifying glasses and the ability to read hints, to find Hashem in the first letters and last letters of words in the *Megillah*.

השכינה השורה בפנימיות לב יהודי, שורה גם מדת השמחה כמו שכתוב עוז וחדוה במקומו. ועל זה מרמז הפסוק שהם ממבט חיצוני נמצא יהודי מלא שפלות עצבות ובזיון אחר המרידה, בפנימיותו בתוך נקודה זו שורה מדת השמחה המוכנת להתפשט על לבו למלאותו תקוה ושמחה בהתשובה שיכול לעשות מיד. רק צריך יהודי להאמין שהשכינה שוכנת עמו בתוך טומאתו ושהוא מחובר אל השי"ת הרוצה בתשובתו ובעבודתו.

מאמר 36

אפשר להבין את הכוונה שבדבר על-פי מה שנאמר בספרים, כי עיקר שורש ישראל הוא שש מאות אלף נפש, שיש להן מקום באותיות התורה והיתה להן גם אחיזה במשכן. אשר ליתר בני ישראל שמהוץ למספר זה, שלא היה להם קשר אמיתי לתורה ולשורשי ישראל, לא ידע משה בתחילה כיצד לצרפם אל הקדושה, עד שמצא להם עצה, שיתחברו אל הצדיקים — שהם עמודי העולם — ויתמכו בתלמידי חכמים. על-ידי כך יהיו בבחינת "וְנִים" ל"עמודים" ויוכלו גם הם להשתייך אל הקדושה... (תורת משה)

כיוצא בזה, אך באופן אחר, אומרים בשם הרבי מקוצק ז"ל: משראה משה רבנו שככה מה עשה באלף ושבע מאות ושבעים וחמשה השקלים, הבין מכך שכונתם של הנותנים לא היתה טהורה ולשם-שמים די הצורך, ותיקנם על-ידי זה שחיברם לצדיקים, בבחינת "וְנִים לעמודים"...

38

Furthermore, sometimes *Adar* is not the twelfth month of the year, but the thirteenth. Hashem's four-letter Name, *yud* and *hei*, *vav* and *hei*, is arranged in twelve different orders, corresponding to each of the months of the year, and to each of the *Shevatim*. But as there are Jews who are outside of the encampment of the *Shevatim*, there is a month that is ejected from the twelve arrangements of Hashem's Name; it needs to rely on the other months for its arrangement of Hashem's Name.

What is Hashem's attitude toward us, the ejected Jews, who find themselves not just in *Adar*, but in an *Adar Sheini*, a second month of *Adar*?

The extra 1,775 silver *shekalim* were not only used for the hooks that

protruded from the courtyard. וְנִים רָאשֵׁיהֶם וְהַשְּׂקִיָּהֶם קָקָה — "The tops of the pillars surrounding the courtyards and the bands that surrounded them were also made of this silver."

It may appear as if these Jews were rejected by Hashem, but that is only in appearances. In essence, וְנִים רָאשֵׁיהֶם, Hashem is מקצפה, He hopes, וְנִים רָאשֵׁיהֶם, for the time when they will be leaders. Every Jew has a secret goodness hidden within themselves that is unique to them. In the area of their goodness, they are the leaders of the entire people. Hashem hopes that the goodness of these ejected Jews will be revealed because וְנִים רָאשֵׁיהֶם, Hashem has a tremendous השקף, desire for them and a burning קִסְפוֹתִים, longing for them. Hashem is waiting for every Jew to be connected to the Jewish People, for us to discover the great secrets we carry.

וְנִים הַעֲמֻדִים וְהַשְּׂקִיָּהֶם קָקָה — "The hooks for the pillars and their bands were silver;" is gematria והוציא אתה אֶל מחוץ למִקְדָּשׁ — "They took it outside of the encampment."¹⁴ They both equal 832.

The persona of Purim, Esther, symbolizes the last generations. The *Gemara*¹⁵ asks, "Where is Esther hinted at in the Torah?" and answers: וְאָנֹכִי — "And I will utterly hide My face on that day."¹⁶

And what are the feelings of "The King" for the generation of Esther? The *Megillah* tells us:¹⁷ "Hashem loves וְהָאֱלֹהִים הַקֹּדֵשׁ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים — the generation of *hester panim* more than all other generations;" וְהַשָּׂא תוֹ וְהִסְדֵּר לִפְנֵי מֶלֶךְ הַבְּתוּלָה —

"There is more tender feelings, love and favor for her than for all others;" וְיִשָּׂם כְּתוֹר מַלְכוּת בְּרֵאשִׁיהָ, and ultimately, it is we, the generation of the dark who struggle so, that are crowned.

We become the generation of *Mashiach*.